

Pandemieparaatheid

INTERVIEW CHRIS VAN DAM, VOORZITTER OVV

‘Dit is slecht voor een veilig Nederland’

Het kabinet-Jetten schrapt de plannen en het budget om Nederland te wapenen tegen een volgende pandemie. Roekeloos, vindt OVV-voorzitter Chris van Dam. ‘Het is van dezelfde logica als: we schaffen de brandweer af, omdat er nu geen vuur is.’

Verplegend personeel aan het werk in het Ikazia ziekenhuis in Rotterdam tijdens de coronapandemie, maart 2021. Foto Arie Kievit voor de Volkskrant

De Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OVV) is geen organisatie die zich graag in politieke discussies mengt, zegt voorzitter Chris van Dam. Want voelt ongemakkelijk, juist veiligheid zou niet moeten afhangen van een politieke voorkeur.

Maar nu de begrotingsbehandeling van het ministerie van Volksgezondheid volgende week op de agenda staat, en ook de Voorjaarsnota in zicht komt, voelt Van Dam toch de noodzaak zich uit te spreken. ‘Wat er nu gebeurt, is niet goed voor de veiligheid van Nederland. Dat is het enige belang dat ik te dienen heb.’

Na de coronapandemie schreef de OVV drie dikke rapporten over wat er tijdens de crisis allemaal misging, en hoe dat in de toekomst voorkomen zou kunnen worden. ‘Een enorme krachtsinspanning’ was dat. Niet zonder resultaat, zo leek het. Rutte-IV nam alle aanbevelingen over. En er kwam budget: 300 miljoen euro voor pandemische paraatheid, om de houtje-touwtje-aanpak tijdens corona nooit meer te hoeven meemaken.

Een jaar later schrapte het kabinet-Schoof onverwachts bijna alle plannen. En nu zien we, zegt Van Dam, ‘dat het huidige kabinet helemaal alles wegspoelt. We houden straks nog minder over dan we voor corona had-

den. Waar schrijven we die rapporten dan voor?’

U bent boos.

‘Ja, ik ben verontwaardigd. Dat we zo kort van memorie zijn over een crisis die zo lang heeft geduurd, en waarvan zoveel mensen nog altijd de gevolgen ondervinden.

‘Daar komt bij dat dat de kans op een nieuwe infectieziekte eerder groter dan kleiner wordt. Onze aanbevelingen richten zich trouwens op algehele weerbaarheid in de zorg. Stel dat op een dag alle ziekenhuizen in Nederland platliggen door een ICT-storing. Niet ondenkbaar in de huidige tijd. Dan hebben we de paraatheidsinstrumenten nodig om ons door de winter te helpen. Het is zo ontzettend slecht om dit af te schaffen.’

Wat zijn de gevolgen?

‘Bij het RIVM wordt een club wegbezuinigd, de Landelijke Functie Opschaling Infectieziektebestrijding (LFI). Die is eigenlijk nog in opbouw, en had het commandocentrum bij een nieuwe crisis moeten worden.

‘Een van de conclusies van corona was nou juist dat de minister te weinig instrumenten in handen had om de bestrijding van een infectieziekte aan te sturen. Het LFI zou dat instrument worden, waar ook verschillende bestrijdingsscenario’s konden wor-

den uitgedacht, ook iets wat ontbrak in de vorige crisis. Alle mensen die hiervoor zijn aangenomen, verliezen uiterlijk eind dit jaar hun baan.

‘Er is zelfs geen geld meer voor rioolwaterchecks. Die zijn nodig om een beeld te krijgen hoe infectieziekten zich ontwikkelen. Als er een stevige mazelenuitbraak in Marokko is, is het fijn om te weten of dat ook in ons land explodeert.

CHRIS VAN DAM spreekt zich uit tegen de bezuinigingsplannen van het nieuwe kabinet

Foto OVV

‘Ook bij de GGD was er meer capaciteit nodig om infectieziekten goed te kunnen bestrijden. Artsen en preventiedeskundigen, maar ook de mensen die hier goed over kunnen communiceren. Ze worden allemaal wegbezuinigd, bij elkaar 185 mensen.’

U kent iedereen in Den Haag. Heeft u tijdens de formatie geen contact gezocht om dit te voorkomen?

‘Wij zijn daar de club niet naar. Eerlijk gezegd heb ik me geen moment kun-

nen voorstellen dat dit onderwerp in deze mate van tafel zou vallen.

‘Ik heb hier een brief voor me van 5 april 2024, van 26 pagina’s lang, waarin het toenmalige kabinet Rutte-IV uittentreuren vertelt alles te gaan doen wat wij voorstellen. De helft daarvan wordt nu wegbezuinigd, waaronder de essentiële dingen. Ik zie het echt als: we schaffen de brandweer af, want er is geen vuur.’

Sophie Hermans, de nieuwe minister van Volksgezondheid, laat in een reactie weten dat het klopt dat ‘alle versterkingen uit het programma Pandemische Paraatheid worden teruggedraaid’ en dat er in het coalitieakkoord ‘geen middelen beschikbaar zijn gesteld’. Ze zegt zich ‘op korte termijn’ te verdiepen in ‘de consequenties van deze bezuinigingen en de mogelijkheden die ik heb, en ga hierover in gesprek met de betrokken organisaties’.

Heeft u spijt dat u zich niet eerder stevig heeft uitgesproken?

Chris van Dam: ‘Het is onze rol terughoudend te zijn. De GGD’en hebben hun best gedaan om een luisterend oor te krijgen. Voor het RIVM, dat onder de minister valt, is het lastig om met spandoeken langs de snelweg te gaan staan. Dus ik sta nu hier met dat spandoek: wat het kabinet voorstelt, is onveilig.

‘Als de politiek met ogen open dit besluit neemt, het zij zo. Maar ik wil aan die kant van de streep staan van de mensen die zeggen: vanuit veiligheids perspectief is dit zéér onverstandig.’

Het kabinet wil juist inzetten op bredere weerbaarheid, op bredere preventie. Gezonde overheidsfinanciën en een gezonde samenleving zijn toch ook belangrijk bij een pandemie?

‘Dit is heel specifieke materie. Je hebt slimme jongens nodig in een hokje in Bilthoven (waar het RIVM is gevestigd, red.) die voor je gaan bedenken wat je moet doen.

‘Algehele preventie is ook belangrijk, maar wat doe je daarmee als de vogelgriep in Azië op de mens is oversprongen, en een besmet iemand landt op Schiphol. Wat heb je dan aan yogalessen voor de bevolking?’

Misschien is de gedachte wel: bij corona hadden we die organisatie ook niet van tevoren en we zijn er toch goed doorheen gekomen, het viel uiteindelijk allemaal wel mee.

‘Dat moet je eens zeggen tegen mensen die hun naaste zijn kwijtgeraakt in het verpleeghuis. Of tegen hen die lijden aan long covid. Dat zal je uit mijn mond nooit horen.’

Michiel van der Geest